

5. Artistic trades of Ukraine : [album] / N.N. Kissel, T.V. Kara-Vasil'eva, T.V. Pridatko. Kyiv : Art, 1979. 253 s. : il.
6. Central state kinofotofonoarkhiv Ukraine of the name of G. S. Pshenichnogo (Mcode 21; 10-134390). Industry of different oblostey Ukraine, picture of labour of masters, artists, is on the productions of artistic industry of USSR.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2018 р.

УДК 37.016:78
DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153076>

Вей Лімін
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування
Національного педагогічного університету
ім. М. П. Драгоманова
ORCID 0000-0002-4219-278X
250607712@qq.com

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ВОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Мета дослідження – показати процес формування та соціокультурне значення сучасної вокальної культури, в рамках якої розвивається вокальне мистецтво. **Методологія** дослідження побудована з опорою на концепції і теоретичні висновки в області естетики, філософії мистецтва, музичної педагогіки, культурології та мистецтвознавства. **Науковою новизною** статті є погляд на академічний і неакадемічний спів не просто як на види вокального мистецтва, що розрізняються рівнем та якістю виконання, але й як на різні культурні традиції, які багато в чому обумовлені специфікою сприйняття різними цільовими аудиторіями. **Висновки.** Поступово, з розвитком суспільних відносин відбувається об'єднання національних вокальних культур в єдину загальноєвропейську (а у зв'язку з сучасними процесами глобалізації в загальносвітову) вокальну культуру, яка склалась і відокремилась як певне явище, зайняла своє місце в загальній культурі, і сьогодні відіграє у суспільстві значиму соціальну роль. Так, відбувається об'єднання композиторів, виконавців, цінителів музики та вокального виконання в особливе музичне співтовариство яке, з одного боку, зазначене рисами національної своєрідності, а з іншого, - відповідає загальноєвропейським і світовим тенденціям розвитку мистецтва. Важливу роль у формуванні простору вокальної культури в XX – XXI століття грає публіка - реципієнт музичного мистецтва. Подібно поділу всієї культури на масову і елітарну, вокальна також ділиться на популярну, зрозумілу для широких кол суспільства (часто звану естрадною, комерційною, масовою) і елітарну (у свою чергу, зазвичай асоційовану з академічною музикою). Отже, різняться, певним чином протистоять, опонують, не тільки академічна і естрадна манери вокального виконання, але й академічна і естрадна вокальні культури, що, безумовно, відбивається на ставленні до традицій, до техніки голосоутворення, до культури взагалі, до таланту і творчості.

Ключові слова: вокальна культура; вокальне виконання; простір музичного мистецтва; академічний спів; неакадемічний спів.

Вей Лимин, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики музыкального образования, хорового пения и дирижирования Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова

Формирование современной вокальной культуры Украины

Цель исследования – показать процесс формирования и социокультурное значение современной вокальной культуры в рамках которой развивается вокальное искусство. **Методология** исследования построена с опорой на концепции и теоретические выводы в области эстетики, философии искусства, музыкальной педагогики, культурологии и искусствоведения. **Научной новизной** статьи является взгляд на академическое и неакадемическое пение не просто как на виды вокального искусства, различающиеся уровнем и качеством исполнения, но и как на разные культурные традиции, которые во многом обусловлены спецификой восприятия различными целевыми аудиториями. **Выводы.** Постепенно, с развитием общественных отношений происходит объединение национальных вокальных культур в единую общеевропейскую (а в связи с современными процессами глобализации в общемировую) вокальную культуру. Вокальная культура, которая сложилась и выделилась как некое явление, заняла свое место в общей культуре, и сегодня играет в обществе значимую социальную роль. Так, происходит объединение композиторов, исполнителей, ценителей музыки и вокального исполнения в особое музыкальное сообщество которое, с одной стороны, обусловлено чертами национального своеобразия, а с другой - соответствует общеєвропейским и мировым тенденциям развития искусства. Важную роль в формировании пространства вокальной культуры XX - XXI веков играет публіка - реципієнт музыкального искусства. Подобно разделению всей культуры на массовую и элитарную, вокальная также делится на популярную, понятную для широких кругов общества (часто называемую эстрадной, коммерческой, массовой) и элитарную (в свою очередь, обычно ассоциированную с академической музыкой). Итак, различаются, определенным образом противостоят, опонируют, не только академическая и эстрадная манеры вокального исполнения, но и академическая и эстрадная вокальные культуры, что, безусловно, отражается на отношении к традициям, к технике голосообразования, к культуре вообще, таланту и творчеству.

Ключевые слова: вокальная культура; вокальное исполнение; пространство музыкального искусства; академическое пение; неакадемическое пение.

Wei Limin, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Theoretical and Musical Education Methods, Choral Speech and Direction of the National Pedagogical University named after M. Dragomanov

Formation of Modern Vocal Culture of Ukraine

The purpose of the article is to show the formation process and the sociocultural significance of the modern vocal culture within which the vocal art develops. **The methodology** is based on the concepts and theoretical conclusions in the field of aesthetics, philosophy of art, musical pedagogy, cultural studies and art history. **The scientific novelty** of the article is a look at academic and non-academic singing not only as types of vocal art, differing in the level and quality of performance, but also as different cultural traditions, which are largely due to the specific perception of different target audiences. **Conclusions.** Gradually, with the development of social relations, national vocal cultures are merging into a single pan-European (and due to modern globalization processes into a global) vocal culture. Vocal culture, which has developed and stood out as a kind of phenomenon, has taken its place in the general culture, and today plays a significant social role in society. So, there is an association of composers, performers, connoisseurs of music and vocal performance in a special musical community which, on the one hand, is determined by features of national originality, and on the other - corresponds to European and world trends in the development of art. An important role in the formation of the space of vocal culture of the XX - XXI centuries is played by the public - the recipient of musical art. Like the division of the whole culture into mass and elite, vocal is also divided into popular, understandable for wide circles of society (often called pop, commercial, mass) and elite (in turn, usually associated with academic music). So, they differ, in a certain way oppose, not only academic and pop manners of vocal performance, but also academic and pop vocal cultures, which, of course, affects the attitude to traditions, to the technique of vocation, to culture in general, talent and creativity.

Key words: vocal culture; vocal performance; space of musical art; academic singing; non-academic singing.

Актуальність дослідження. У сучасній вітчизняній культурі протікають складні і суперечливі процеси, які в тій чи іншій мірі охоплюють майже всі види мистецтва. Демократизація суспільства, загальнокультурні постмодерністські настрої призводять до змішання жанрів, видів, форм і стилів мистецтва, а також розмивання кордонів масового та елітарного мистецтва, скасують строгості форм і засобів творчого вираження. Розвиток і поширення інформаційних технологій призводить до різкого збільшення неструктурованого і неконтрольованого потоку різномірної інформації, у тому числі мистецького характеру. Подібна ситуація спостерігається і в сучасній вокальній культурі - у короткий проміжок часу реципієнтом мистецтва може бути сприйнята і оперна арія, і популярні шлягери рок-поп-фолк напрямків.

Усередині вокальної культури як єдиного цілого простору, що об'єднує манери, стилі і жанри голосового музикування, виникає цілий ряд субкультур. Популярність у такій ситуації виявляється найбільш визначальним критерієм цінності музичного мистецтва. Слухач власноруч визначає еталон звучання, а також інтерпретує зміст вокального твору. Орієнтація на аудиторію кожної з субкультур призводить до формування свого відповідного критерію оцінки виконавства, що загострює проблему відмінності мистецтва від будь-якої творчості, і наголошує на необхідності створення еталонів, які могли б виступити в якості орієнтирів на шляху духовного, інтелектуального, а для виконавців й професійного вдосконалення. Взагалі, професія вокаліста в даний час стала однією з найбільш поширених, масових професій у порівнянні з іншими музичними спеціальностями.

Мета дослідження - показати процес формування та соціокультурне значення сучасної вокальної культури в рамках якої розвивається вокальне мистецтво.

Методологія дослідження. Дослідження проведено з опорою на концепції і теоретичні висновки в області естетики, філософії мистецтва, музичної педагогіки, культурології та мистецтвознавства.

Стан наукової розробки проблеми. Спектр питань, пов'язаних зі співом, піднімався на протязі всього часу існування науки, оскільки ця тематика отримала розвиток ще у дофілософській період розвитку людського світогляду, будучи тісно пов'язаною з культовими практиками, як первісної людини, так і стародавніх цивілізацій. Про спів і його основні структурні елементи говорили ще мислителі Стародавньої Греції, Індії, Китаю та Близького Сходу, ідвоячи під ці прояви людської духовності онтологічну підставу.

У європейській філософській думці осмислення вокального мистецтва, музики і поезії на різних етапах їх розвитку було дано в роботах Т. Адорно [1], Б. Асаф'єва, М. Бахтіна, М. Бланшо, Л. Виготського, О. Лосєва, М. Мамардашвілі, Л. Мозеля. Цими авторами були сформульовані різні підходи до розуміння сутності цих мистецтв, виокремлені їх елементи та визначено співвідношення цих елементів. Проблематика розвитку української національної вокальної педагогіки розкривається у дослідженнях В. Антонюк [2], Б. Гнидя [4], Р. Лоцман, Л. Прохорової [8] та інших вчених.

Виклад основного матеріалу. Педагогіка вітчизняної музичної освіти і практика підготовки фахівців-музикантів переживають в даний час етап пошуку узгоджень між новими тенденціями вищої школи і традиційними теоретико-дидактичними установками, що склалися протягом десятиліть, які підкріплені усталеним загальнонавчаним науковим апаратом та термінологією. Як відзначають фахівці, нові тенденції вищої школи, які є наслідком сучасної соціокультурної ситуації, полягають в таких показниках, як: зміна статусу вищої освіти в Україні, її масовість; розмитість кордонів кінцевих цілей підготовки бакалаврів і магістрів; ускладнення завдань реалізації та працевлаштування випуск-

ників вищих навчальних закладів в обраній професії; мобільність післявузівської професійної діяльності, що передбачає постійне підвищення кваліфікації або перепідготовку [8]. Підкреслимо, що інноваційні процеси, що торкнулися вищої школи, не скасовують важливості фундаментальних для вітчизняної педагогіки завдань музичної освіти - залучення студентів до вищих базових культурних цінностей людства, формування особистісної музичної культури виконавців.

Музика, безпосередньо впливаючи на емоційну сферу (підсвідомість), сприяє вихованню високих моральних якостей. У попередню епоху майже автономного співіснування академічної і народної традицій музикування та їх орієнтації на різні аудиторії академічне вокальне мистецтво відповідало вищому етичному критерію. Сучасна вокальна культура, що орієнтована на масову аудиторію і популярність, етичний критерій до уваги майже не приймає і апелює до емоційного рівня середнього споживача. Класичнеакадемічне вокальне мистецтво продовжує протистояти цій тенденції, але виникає цілий ряд питань щодо місця цього мистецтва в сучасному культурному просторі.

Співіснування академічного і неакадемічного співу в одному соціокультурному просторі, висуває на головний план філософсько-мистецтвознавчу проблематику їх взаємодії та взаємовпливу. Це виявляється, з одного боку, у прагненні зуніфікувати і зклішривати академічне вокальне мистецтво і класичну музику з метою спрощення сприйняття масовою аудиторією. Наприклад, «популярні» обробки класичної та фольклорної музики для поп композицій у виконанні поп і рок груп або постановка опер з привнесенням до їх оформлення та режисури сенсів спрощених і далеких від задуму авторів. З іншого боку, виконавцями неакадемічного вокального мистецтва стають люди, які отримали класичне музично-вокальну освіту, що привносить до естрадного виконання більш високі мистецькі стандарти.

Оцінка цих явищ важлива для розуміння процесів, що протікають у вокальній культурі і необхідна для осмислення місця вокального мистецтва в сучасному суспільстві, ролі високого та легкого мистецтва і сенсу існуючих в них еталонів. Таким чином, полем дослідження для дослідницької роботи стає вивчення соціокультурної ролі і можливостей сучасного вокального мистецтва у просторі культури. Вокальне мистецтво як вираження думок і почуттів голосом виконавця має онтологічну природу та відбиває у творчості сутнісні характеристики людського буття. При цьому, наукова думка (від давнини до наших часів) одноголосно підкреслює безпосередній зв'язок вокального мистецтва з емоційним настроєм слухача. Звідси - потужні перетворюючі можливості співу, що, у свою чергу, особливо гостро ставить питання щодо етичної складової вокального виконання.

Філософський екскурс до історії розуміння співочої творчості показує, як змінювалося позиціонування вокального мистецтва - якщо в античності це самостійний вид мистецтва, то філософи європейської класичної епохи виділяють його вже в якості однієї зі складових музики [4]. Залежно від визначення відносин вокального мистецтва з музикою, поезією і театральним виконанням, по-різному вирішується дослідниками питання щодо його природи: вокальне виконання сприймається або жанром поезії чи музики, або різновидом сценічного виконання. На основі цього розрізняється виокремлення складових вокального твору (ритм і лад - у Платона; ритм, модуляція, мелодія і гармонія - у Ф. Шеллінга) та його соціокультурне значення (спрямованість на розвагу у І. Канта та Ф. Шеллінга; відбиття і виховання внутрішнього світу людини у Платона і Г. Гегеля; інструмент осягнення Світової волі у Ф. Шопенгауера) [4].

Вокальна культура досліджується в науці як явище самостійне, що володіє особливою внутрішньою структурою і схильне до специфічних внутрішніх змін у ході загально-культурного розвитку. Так, починаючи з часів Античності, при становленні вокальної культури в Європі відбувається оформлення традицій вокального виконання. Протиставлення «шкільної» (храмової, професійної) і народної традицій змушує замислитися щодо важливості вираження та змісту співу. Поступово відокремлюються і розвиваються такі складові, як техніка голосоутворення (постановка голосу, навчання співу), манера і стиль виконання. З оформленням світського вокального мистецтва формується особливий прошарок людей, що володіють певним рівнем вокально-музичної грамотності, які оволоділи певними правилами сприйняття співу і подальшого сенсоположення. Цей прошарок включає композиторів, педагогів, виконавців, слухачів, що мають той чи інший рівень вокальної культури.

Значне місце, яке оперне мистецтво займала в Європі в XVII-XIX століттях, сформувало особливий життєвий уклад і практику оперних співаків (гастролі і часті переїзди, шанувальники). Це призводить спочатку до об'єднання приватних шкіл в національні (італійську, німецьку, французьку), коли в XIX столітті виконавці починають працювати в різних національних вокальних традиціях, стилях і жанрах. Потім, в першій половині XX століття відбувається становлення єдиної загальноєвропейської вокальної середовища, - вокальна культура стає феноменом загальноєвропейського значення. У XX столітті ж вокальна культура починає ділитися на популярну і зрозумілу для всіх (звану естрадною, а пізніше масовою та комерційною) і елітарну (в свою чергу, часто зв'язвану з академічним виконанням).

Описуючи образотворчі і виразні можливості голосового образу у вокальному мистецтві, можливо у першу чергу підкреслити його виразну природу і обґрунтування безпосереднього зв'язку голосового образу з емоційною сферою. Вокальний образ можливо порівняти з музичним і поетичним, що дозволяє говорити про створення та організацію певного художнього часопростору мистецького твору.

З онтологічної точки зору вокальний образ представлений співаком несе в собі одночасно музичну і літературну складову, які досягають свого синтезу безпосередньо в момент виконання. Особ-

ливість виконання вокального твору полягає в тому, що він твориться безпосередньо в момент співу. Співвідношення музичного і літературного у голосовому образі залежить від виду вокального мистецтва і від особливостей сприйняття. З об'єктивної точки зору співвідношення музичного і літературного в голосовому образі визначається стилем і жанром твору.

Голосовий образ є за своєю суттю культурно обумовленим явищем, - вимоги до нього залежать як від особливостей національної культури, так й від особливостей історичної епохи, яку дана культура переживає. Саме формування класичного ідеалу музичності, на думку Т. Адорно, обумовлено особливостями соціально-економічних відносин, властивих XVII-XIX століттям [1]. Про це ж говорить і Ф. Ніцше пов'язуючи фундаментальні зрушення в розвитку античної музики з розвитком суспільства і становленням філософії.

Співак-актор у процесі виконання партії-ролі весь час пам'ятає про роботу голосового апарату, його контроль і управління, тобто продовжує залишатися самим собою в будь-яких втіленнях, відчуттях і переживаннях. У такому випадку між вокалістом і слухачем немає нічого опосередуючого, вокаліст і образ - одне ціле в момент виконання.

Відсутність загального музичного виховання виливається у незнання музичної мови, нерозвинений слух, і, як результат, - у нездатність адекватного сприйняття музичних творів різних епох, стилів, жанрів та ступеня складності. Саме наявність розвинутого музичного смаку і розуміння мистецтва є неодмінними умовами збереження у суспільстві широкого сприйняття академічного вокального мистецтва, оскільки воно вимагає знання мови музики, вміння аналізувати її основні виразні елементи, емоційно та інтелектуально рефлексувати сприйняття. Як результат, в суспільстві завжди існує дві аудиторії: орієнтована на класичну музику (академічне вокальне мистецтво) і популярну музику (неакадемічне вокальне мистецтво).

У сучасній культурі складаються несприятливі обставини для формування високої музичної культури і музичного смаку суспільства а, відповідно, сприйняття культури академічного співу, в якому музикальна складова переважає над літературною. Це пов'язано з кількома факторами: по-перше, невідповідністю між раціональністю сучасної людини і ірраціональністю світу музики; по-друге, з високим темпом сучасного життя, коли у людини просто немає часу, щоб сформуватися в кваліфікованого слухача; по-третє, з деградацією тілесності в сучасній культурі; по-четверте, зі зникненням практики спільного музикування, як народно-побутового (домашнього), аматорського (художня самодіяльність під керівництвом професіоналів), так і хорового, ансамблевого співу; по-п'яте, з перетином сфери поширення академічного і неакадемічного співу, що дозволяє примітивним мелодіям і сенсам популярної музики задавати музичні стандарти і в значній мірі призводити до ослаблення значущості високих стандартів.

Висновки. Поступово, з розвитком суспільних відносин відбувається об'єднання національних вокальних культур в єдину загально-європейську (а у зв'язку з сучасними процесами глобалізації в загальносвітову) вокальну культуру. Відповідно спочатку приватні вокально-виконавські школи об'єднуються в єдину національну - надалі вже можна говорити про становлення загально-європейського і глобального вокального середовища та культури.

Вокальна культура, яка склалась і відокремилась як певне явище, зайняла своє місце в загальній культурі, і сьогодні відіграє у суспільстві значиму соціальну роль. Так, відбувається об'єднання композиторів, виконавців, цінителів музики та вокального виконання в особливе музичне співтовариство яке, з одного боку, зазначене рисами національної своєрідності, а з іншого, - відповідне загальноєвропейським і світовим тенденціям розвитку мистецтва. Важливу роль у формуванні простору вокальної культури в XX – XXI століть грає публіка - реципієнт музичного мистецтва. Подібно поділу всієї культури на масову і елітарну, вокальна також ділиться на популярну, зрозумілу для широких кол суспільства (часто звану естрадною, комерційною, масовою) і елітарну (у свою чергу, зазвичай асоційовану з академічною музикою). Отже, різняться, певним чином протистоять, опонують, не тільки академічна і естрадна манери вокального виконання, але й академічна і естрадна вокальні культури, що, безумовно, відбивається на ставленні до традицій, до техніки голосоутворення, до культури взагалі, до таланту і творчості.

Література

1. Адорно Т. В. Философия новой музыки. Москва : Логос, 2001. 343 с.
2. Антонюк В. Г. Традиції української вокальної школи : Микола Кондратюк : наукове дослідження : моногр. Київ: Укр. ідея, 1998. 148 с.
3. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс. Кн. 2. Интонации // Избр. тр. : в 5 т. Москва, 1957. Т. 5. С. 163-276.
4. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва: Підручник. Київ : НМАУ, 1997. 320 с.
5. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість : автореф. дис. ...д-ра мистецтвознавства : спец. 17.00.03 - муз. мистецтво; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2000. 40 с.
6. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 муз. мистецтво; Харків. держ. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 16 с.
7. Кулаковский Л. В. Песня, ее язык, структура, судьбы : (на материале рус. и укр. нар., совет. массовой

песни). Москва : Совет. композитор, 1962. 343 с.

8. Прохорова Л. Українська естрадна вокальна школа. Вінниця: Нова кн., 2006. 384 с.

References

1. Adorno T. V. (2001). *Filosofiya novoy muzyki*. Moskva : Logos. 343.
2. Antonyuk V. G. (1998). *Traditsiyi ukrainskoyi vokalnoyi shkoli : Mikola Kondratyuk : naukove doslidzhennya* : monogr. Kiyiv: Ukr. Ideya. 148.
3. Asafev B. V. (1957). *Muzyikalnaya forma kak protsess*. Kn. 2. Intonatsii. Izbr. tr. : v 5 t. Moskva. T. 5. 163-276.
4. Gnid B. P. (1997). *Istoriya vokalnogo mistetstva*: Pidruchnik. Kiyiv : NMAU. 320 .
5. Grebenyuk N. E. (2000). *Vokalno-vikonavska tvorchlst : avtoref. dis. ...d-ra mistetstvoznavstva : spets. 17.00.03 muz. mistetstvo; Nats. muz. akad. Ukraini Im. P. I. Chaykovskogo*. Kyiv. 40.
6. Drozhzhina N. V. (2008). *Vokalne vikonavstvo v sistemi muzichnogo mistetstva estradi : avtoref. dis. ... kand. mistetstvoznavstva : spets. 17.00.03 muz. mistetstvo; Harkiv. derzh. un-t mistetstv im. I. P. Kotlyarevskogo*. Harkiv. 16.
7. Kulakovskiy L. V. (1962). *Pesnya, ee yazyk, struktura, sudby* : (na materiale rus. i ukr. nar., sovet. massovoy pesni). Moskva : Sovet. kompozitor. 343.
8. Prohorova L. (2006). *Ukrayinska estradna vokalna shkola*. Vinnytsia: Nova kn.. 384.

Стаття надійшла до редакції 02.10.2018 р.

УДК 78.452

DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.4.2018.153077>

Жишківч Мирослава Андріївна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент Львівської національної
музичної академії ім. М.В. Лисенка
ORCID 0000-0003-3432-2641
zhyshko-m@i.ua

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМІНЬ СТУДЕНТА-ВОКАЛІСТА ЯК МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА СПІВУ

Мета дослідження – виявити та проаналізувати найбільш важливі аспекти формування мистецько-педагогічних умінь музиканта-вокаліста з урахуванням проблеми його готовності до педагогічної діяльності. **Методологія** дослідження полягає у вивченні та аналізі музикознавчої, вокально-педагогічної літератури із застосуванням емпіричних методів дослідження, завдяки яким розглянуто аспекти формування педагогічних умінь студента-вокаліста, визначено та науково обґрунтовано основні складові його педагогічних умінь як майбутнього викладача вокалу. **Наукова новизна** визначається ракурсом заявленої теми, її актуальністю та місцем в структурі навчально-виховного процесу. Проблема досліджується з позиції конкретизації сутності мистецько-педагогічних умінь як надважливої ланки на шляху до розвитку вокально-педагогічної майстерності. **Висновки**. Педагогічна діяльність студента-вокаліста як майбутнього викладача вокалу розглядається в декількох аспектах – загальнопедагогічному, вокально-виконавському та вокально-педагогічному. Дослідницька діяльність подається як обов'язкова складова навчального процесу. Поняття формування педагогічного уміння у студента-вокаліста полягає не лише в розвитку професійної техніки співу та виконавської майстерності, а й у вихованні вокаліста як музиканта-педагога, який повинен володіти виразною емоційністю, творчою індивідуальністю, інтелектом, і, безумовно, відповідною технікою співу, яку б зумів використати як важливий засіб впливу на учня у роботі з ним над формуванням співочого голосу.

Ключові слова: вокальне мистецтво; вокально-виконавська діяльність; педагогічні уміння; педагогічна майстерність.

Жишківч Мирослава Андріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка

Аспекты формирования художественно-педагогических умений студента-вокалиста как будущего преподавателя пения

Цель исследования – выявить и проанализировать наиболее важные аспекты формирования художественно-педагогических умений музиканта-вокалиста с учетом проблем его готовности к педагогической деятельности. **Методология** исследования заключается в изучении и анализе музыковедческой, вокально-педагогической литературы с использованием эмпирических методов исследования, благодаря которым рассмотрены аспекты формирования педагогических умений студента-вокалиста, определены и научно обоснованы основные составляющие его педагогических умений как будущего преподавателя вокала. **Научная новизна** определяется ракурсом заявленной темы, ее актуальностью и местом в структуре учебно-воспитательного процесса. Проблема исследуется с позиции конкретизации сущности художественно-педагогического умения как сверхважного звена на пути к развитию вокально-педагогического мастерства. **Выводы**. Педагогическая деятельность студента-вокалиста как будущего преподавателя вокала рассматривается в нескольких аспектах – общепедагогическом, вокально-исполнительском и вокально-педагогическом. Исследовательская деятельность представлена как обязательная составная учебного процесса. Понятие формирования педагогического умения